

семантизацію лексичних одиниць без опори на рідну мову. Застосування коміксів сприяє формуванню англомовної лексичної компетентності, що перетворює засвоєння лексики на усвідомлений і мотиваційно насичений процес.

Список використаних джерел:

1. Гарна С., Козієва В. Комікс-адаптація як засіб мотивації учнів до читання. Літературна освіта: теорія, методика, практика. 2025. № 4. С. 18-20. URL: <https://doi.org/10.33989/3083-6387.2025.4.340475>

2. Дмітренко Н., Стахова І., Франчук Н. Європейський досвід розвитку англомовної компетентності в говорінні майбутніх учителів початкової школи засобами театралізованої діяльності. *Освітньо-науковий простір*, №9 (2) 2025. С. 9-19.

3. Методика викладання англійської мови: навч.-метод. посіб. для студ. ВНЗ / уклад. Холод І. В. Умань : Візаві, 2018. 165 с.

4. Нежива Л., Топіха Є. Підготовка вчителів початкових класів до застосування коміксів на уроках читання засобами instagram сторінки. *Молодий вчений*. 2023. № 11 (123). С. 76-80. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-11-123-29>

5. Budnyk O., Fomin K., Hainus A. Дидактичні комікси в початковій школі: методика їх створення та використання. *Освітні обрії*. 2022. Т. 54, № 1. С. 37-48. URL: <https://doi.org/10.15330/obrii.54.1.37-48>

ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Тодосієнко Наталія, кандидатка педагогічних наук, доцентка

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)

У сучасній системі освіти створюється рівний доступ до якісного отримання знань, стає можливим здійснення вибору навчального закладу та навчальної програми відповідно до особливостей дитини, звертається увага на

психічний та фізичний стан здоров'я учнів, усунення перевантажень, стимулювання досягнень дітей у різних сферах діяльності, забезпечення їх соціально-педагогічного захисту.

Актуальною у сучасному світі є потреба задоволення освітніх потреб особливих дітей. Такі діти вимагають особливого соціального захисту, спеціальних методів виховання і навчання. Однією з особливостей дітей з особливими потребами є недостатня здатність адекватного емоційного відгуку на явища дійсності. Скоригувати цей недолік у розвитку можливо за допомогою цілеспрямованого та спеціально організованого процесу естетичного виховання.

Так, «особливості процесу естетичного виховання дітей молодшого шкільного віку, а саме: завдання, зміст, форми, засоби обумовлені їх віковими відмінностями і потребують створення умов для естетичного виховання дітей, їх участь в різних видах мистецької діяльності: розумовій та духовно-емоційній; підготовку кваліфікованих вчителів, які володітимуть методиками інклюзивного мистецького навчання та виховання» [2, с. 176]. Естетична свідомість, естетичні почуття знаходяться ще в стадії формування. Таким чином, естетична діяльність в інклюзивній групі дітей молодшого шкільного віку більшою мірою орієнтована на процес, а не на результат та спрямована на певну корекцію недоліків у розвитку та соціалізації дитини [3].

За даними джерел досвід багатьох країн свідчить про те, що інтеграція дітей, які потребують корекції духовно-емоційного та розумового розвитку, найкраще відбувається в школах, які приймають на навчання усіх дітей певного району чи громади без будь-яких обмежень. Саме в таких умовах діти, які потребують корекції духовно-емоційного або розумового розвитку, можуть досягти найвищих результатів в освіті та соціальній інтеграції. Отже, суттєвим засобом духовного та емоційного розвитку дітей із особливими потребами є мистецтво, яке формує їхній внутрішній світ, мислення й сприймання, емоції та почуття, визначає систему цінностей, на що вказують роботи Т. Добровольської, Л. Комісарової, І. Левченко, О. Медведєвої, Л. Назарової, Е. Сурно. На важливу роль мистецтва у роботі з дітьми, що мають відхилення у розвитку, вказували

представники зарубіжної спеціальної педагогіки, а також відомі психологи і лікарі: Ж. Демор, Е. Сегін, В. Кащенко.

Метою статті є розкриття особливостей естетичного розвитку дітей молодшого шкільного віку в умовах інклюзивної освіти.

Відповідно поставленої мети нами визначено наступні завдання: проаналізувати наукові роботи в галузі визначеної проблеми; охарактеризувати перспективні аспекти досліджуваної проблеми та висвітлити використання методів активізації естетичного розвитку дітей молодшого шкільного віку в умовах інклюзивної освіти, пов'язаних з мистецькою діяльністю.

Естетичне виховання особистості є предметом дослідження багатьох діячів педагогічної науки. Результати аналізу відповідних літературних джерел, ознайомлення з практикою роботи показують, що питання естетичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами у світлі сучасних концепцій ще не знайшло належного розв'язання.

Можна стверджувати, що становлення естетичних цінностей особистості дитини з особливими освітніми потребами формується саме в молодшому шкільному віці, де закладаються основи виховання. Використання мистецтва в процесі естетичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами стимулює розвиток пізнавальних, креативних здібностей, здатність до творчого самовираження, потреб у художньо-творчій самореалізації [5].

Перш ніж визначати особливості естетичного виховання дітей з особливими потребами, необхідно визначити особливості естетичного виховання у порівнянні з іншими видами виховання. «Естетичне виховання є тривалим процесом, у ході якого проходить встановлення і формування естетичного сприймання, естетичних ідеалів, цінностей, смаку, воно пов'язано з освоєнням поняття прекрасного і потворного і здійснюється різноманітними шляхами та методами і у різних формах» [1, с. 546]. На наш погляд, «зміст естетичного виховання у дітей з особливими потребами необхідно змінювати відповідно до патології дитини: порушення слуху, зору, опорно-рухового апарату та розумового розвитку» [6, с. 106]. Необхідно додати, що при будь-якій

формі порушення розвитку дитини відбувається формування естетичного сприймання, накопичення певних етичних уявлень та образів, так чи інакше формуються естетичні вищі почуття, розвивається естетичний смак, оцінка та судження, створюються різні види естетичної діяльності: художня, музична, ліплення, проходить розвиток естетичних здібностей дитини.

У дітей з особливими потребами естетичне виховання здійснюється за дотримання декількох умов. По-перше, необхідне створення спеціальних зон самостійної образотворчої діяльності, де для дитини потрібно розташувати необхідні матеріали, які вона зможе використовувати для вільної творчої діяльності. По-друге, дитині необхідно надати приклади мистецтва: художню літературу або картини, або казки та малюнки в книгах. Необхідно створити естетичне середовище, для чого використовують твори різних видів і жанрів: іграшки, літературу тощо. З точки зору завдань естетичного виховання дітей з порушенням слуху, воно не відрізняється від естетичного виховання здорових дітей. Відмінність полягає лише в особливостях процесу виховання.

У молодшому шкільному віці у дітей починають формуватися передумови естетичного ставлення до навколишнього світу. Особливе значення при цьому відіграє емоційна сфера. В основі поданих концептуальних положень лежить культурно-історична теорія, основою якої є усвідомлення соціальної детермінованості психічного розвитку дитини з особливими потребами значущості корекційно-педагогічного впливу на формування особистості. Естетичне виховання дітей з особливими потребами – це спеціально організований корекційно-педагогічний процес, мета якого – формування естетичної культури як поєднання якостей естетичної свідомості, діяльності, відносин; подолання первинних порушень, тісно пов'язаних між собою, і профілактика виникнення вторинних відхилень соціального характеру [3, с. 87].

У цьому зв'язку суттєвим є судження Г. Падалки про інтегративний процес мистецького розвитку дітей, що включає як розумовий, так і емоційно-духовний компоненти [4]. Про необхідність проведення наукових досліджень з впливу мистецтва на розвиток дітей з особливими потребами свідчить той факт, що

порушення темпу психічного розвитку є достатньо масовою формою відхилень розумового та духовно-емоційного розвитку.

Визначальною проблемою в галузі мистецької освіти, на що вказують праці Г. Падалки [4, с. 4], є проблема мистецького розвитку особистості школярів в інтеграції розумової та духовно-емоційної діяльності. У процесі занять музикою, співом у дітей активізується мислення, формується цілеспрямована діяльність, стала увага. Заняття мистецтвом сприяють сенсорному розвитку дітей, диференціації сприймання, повільної уваги, комунікації, мови. «У практиці реабілітації дітей з порушеннями розвитку та поведінки широко застосовують спеціальні види допомоги, насамперед арт-терапію (терапію мистецтвом), основними видами якої є терапія малюнком, музикотерапія (інструментальна та вокальна), танцювальна терапія, фольклоротерапія, казкотерапія, лялькотерапія» [7, с. 69].

Так, спрямована мистецька педагогічна діяльність засобом організованого процесу формування естетичного і художнього відображення у свідомості дітей предметів і явищ мистецтва, природи, навколишнього середовища, які впливають на органи почуттів і ставлення до прекрасного в матеріальному та духовному світі, вона корегує світосприймання та засвоєння естетичних цінностей в особистісні естетичні цінності дитини та перетворення на регулятиви її поведінки у пізнанні прекрасного.

Таким чином, нами визначено педагогічний потенціал застосування мистецької діяльності у естетичному розвитку дітей, який спрямований на формування естетичного, музичного та художнього сприймання дітей; формування соціальної орієнтації дітей з особливими освітніми потребами, на що спрямовані розповіді про мистецтво, естетичні бесіди, обговорення мистецької творчості; стимулювання мотивації навчальної діяльності, а саме створення ситуації успіху; пріоритет художньо-творчої діяльності, цілеспрямоване стимулювання та активізація художньо-творчої діяльності дітей, які потребують корекції духовно-емоційного та розумового розвитку.

Список використаних джерел:

1. Коваль Т.В. Українські народні традиції та звичаї як засіб національного виховання молодших школярів в умовах НУШ. *Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Історія», Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка»)*. 2022. № 2(2) 2022. С. 546-555.
2. Мальов С.В. Практичні аспекти формування готовності майбутніх учителів до розвитку естетичної компетентності учнів молодшого шкільного віку. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія*. Вінниця, 2025. Вип. 82. С. 169-176.
3. Олексюк О. М. Педагогіка духовного розвитку особистості: сфера музичного мистецтва : навч. посіб. Київ: Знання України, 2004. 264 с.
4. Падалка Г. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. Київ: Освіта України, 2010. 274 с.
5. Рудницька О. П., Миропольська Н. Е. Критерії музично-естетичного розвитку дітей. *Початкова школа*. 1985. № 3. С. 38-43.
6. Тодосієнко Н. Л. Особливості формування естетичного сприймання у молодших школярів з особливими потребами засобами мистецтва. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій університету «Україна»*. Хмельницький, 2019. С.106-110.
7. Тодосієнко Н.Л., Старовойт Л.В., Андрійців О.М. Роль інноваційних технологій в сучасній педагогіці мистецтва. *Збірник наукових праць «Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання»*. Том 2 №5 (2025), с.69-77.

РОЛЬ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОДОЛАННІ

МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДОШКІЛЬНИКІВ

Тодосійчук Алла, асистентка вихователя КЗ «ДНЗ № 15 ВМР»

Колеснік Катерина, докторка філософії (PhD), доцентка

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)